

Demati glasovi

Stev. 198

Lienz, sreda 25. septembra 1946.

Leto 2.

ČESA SE RUSIJA BOJI?

Mnogi skušajo opravičiti sedanje obnašanje Rusije s tem, da se Rusija boji in da zato tako nastopa. Toda česa naj bi se bala? Rusija ima danes najboljšo časnikarsko agencijo "Tass", dva najboljša ministra, Litvinova in Maiskega, ki sta bila poslanika v Ameriki in Angliji ter zato dobro poznata zunanjo politiko teh dežel. Dobro vešča, da ima Amerika miroljubne namene in ne namerava napadati sedanjega ruskega režima. Amerike se torej Rusiji ni treba bati in prav tako tudi na Anglije. Rusija obvlada vse satelitne države ob svojih mejah in se zaveda, da je pred njimi popolnoma varna... Dobro ve. Dobro ve, da ji Nemčija, Francija in Poljska zaenkrat ne morejo biti nevarne.

Česa se torej boji Rusija? Ali se morda boji sama sebe? S silo si je zgradila diktaturo in danes saro 14 odločnih mož vlada nad življenjem in smrtjo 180,000,000 svojih sodržavljanov. Večina mladih mož je morala med vojno k vojakom, prišla v svet in zdaj lahko primerja življenske pogoje doma in na tujem. In to jih prav gotovo ne bo prepričalo, da je komunistični način vladanja najboljši. Zgodovina dokazuje, da nasilni režimi nikdar niso stalni. Ali so morda nasilniki uvideli, da so gradili na pesek in se zdaj boje? Pa še nekaj!

Prihodnja vojna, pa naj pride kadarkoli, bo zahtevala ogromnega napora milijonov in milijonov ljudi. In tu je Kitajska s svojimi 450 milijoni protikomunistov, ki jih bo vrgla na stran zahodnega bloka z Ameriko. Tej sili pa seveda niti Rusija ne more biti kos. Poleg tega pa se ima bati še odpora doma, če pride do spora z zahodnimi silami. Če je Rusija spoznala, kar je gotovo morala, da Marksov komunizem ni večer, potem je lahko odgovoriti na vprašanje, česa se boji. Rusiji se ni treba bati napada od zunaj, to dobro ve. Toda zavedati se mora tudi, da je svet komunizem že dovolj spoznal in ga zato tudi že odklanja. Rusija morda lahko ohrani to zastarelo obliko vladanja doma še nadaljnjih 50 let, seveda, če bodo njeni državljani s tem zadovoljni. Toda izobrazba ter napredek ljudstva jim utegna postati pri tem skrajno nevaren činitelj. Sen o svetovnem komunizmu pa že itak hitro blede iz dneva v dan!

Prav je imel Trocky, ko je trdil, da je komunizem obsodjen na smrt, če se mu ne posreči doseči vsega sveta. Ali je morda sedanja ruska taktika in propaganda namenjena predvsem njihovim lastnim ljudem, da občutijo vsaj nekoliko strahu, ki ga imajo njihovi voditelji že polne kosti? Narodu, ki je obupal, je vsako sredstvo dobrodošlo in strah pred napadom je ena najstarejših pretvez za prikrivanje lastnih napadalnih namenov."

Tako beremo v angleškem listu "Spectator" od 23.8.1946.)

FILIPINI - NOVA DRŽAVA

Pretekla vojska je strašno opustošila velik del sveta. Iz razvalin, ruševin, ognje in krvi pa se je vzdignila nova samostojna država, kateri se po velikodušnosti in modre politike njene dosedanje pokroviteljice, Združenih ameriških držav, obeta prav cvetoče življenje. Tednik "Die Furche" prinaša o nastanku nove države članek, ki ga vsled njegove zanimivosti v prevodu prinašamo.

"Ko so se 20. oktobra 1944 izkrcale ameriške čete po težkih in krvavih bojih na suhem in na morju na filipinskem otoku Leyte, je zadonel v radijskih zvočnikih vsem Filipincem dobro znani glas: "To je glas svobode. Vrnil sem se. Po milosti vsega Boga stoje naše čete zopet na filipinskih tleh. Priša je ura vaše osvoboditve, združite se z menoj!" Vrhovni poveljnik ameriških čet, general Mac Arthur, je sredi boja za mostišče na Leyte govoril v mikrofoni in naznanil zmago slavno vrnitev ameriških sil. Filipinsko otočje se že novembra 1942 po krvavih bojih zasedli Japonci.

Zgodovina tega otočja sega daleč v preteklost. Odkril ga je Magalhaes 16. marca 1521; njegova samesa so domačini na otoku Mactan ubili. Šele 20 let pozneje so Španci zasedli otočje kot svojo kolonijo. Španski misijonarji so leta 1571 ustanovili glavno mesto Manila, ki je s svojimi cerkvami in samostani kmalu nudila sliko iberške kulture. Čeprav se je raztezalo špansko gospodstvo samo na nekatere dele otočja, katerega so imenovali po kralju Filipu II., je bilo kolonizacijsko delo Špancev zelo uspešno. Odlično so delovali posebno Avguštinci in jezuiti; Manila je bila že 1595 povzdignjena v nadškofijo. Vsled političnih napak in pomanjkljive uprave pa se je pozneje razmerje poslabšalo. V 19. stoletju so vsled zanemarjenja in korupcije španskih oblastnikov izbruhnili upori domačinov, ki so se do pričetka špansko-ameriške vojske leta 1897 stalno ponavljali.

Drzni udar ameriškega admirala Deweya je čez noč prinesel Ameriki poleg zmage tudi prvo veliko in dragoceno kolonijo. Seveda ni šlo brez težav in še leta dolgo je moral general Mac Arthur starejši - oče zmagovalca v 1944 - zatirati osamezne krajevne upore. Dežela pa si je kmalu opomogla in nekdanji vodja ameriških čet je postal prvi vojaški guverner na otočju. Prebivalstvo ga je ravnotako oboževalo, kot 42 let pozneje njegovega nič manj znamenitega sina. Ta je dobil svojo prvo vojaško izobrazbo na obali otoka Leyte, ravno tam, kjer je pozneje dobil svojo največjo zmago v drugi svetovni vojski. Ustavno so ostali Filipini ameriška kolonija, čeprav so se že v prvem desetletju civilne uprave številni politiki zavzemali za izročitev oblasti v roke domačinov. 24. marca 1934 je predsednik Roosevelt podpisal znamenit zakon, ki je Filipinom zagotovil pravico člana ameriške zveze, samo obrambo otočja si je Amerika izrecno pridržala.

To je bilo potrebno, ker se je vedno bolj kazala japonska napadalnost in so generali v Tokiu - naravnih zakladov tako bogato otočje že davno vključili v svoje vojne načrte. Nič manjšega pomena ni bilo, da je Amerika kot najmlajša kolonijalna sila svojo nalogo širokopotezno izvrševala. Zgradili so 3500 milj prvovrstnih cest, postavili številne moderne šole. Zdravstveno stanje domačinov se je kljub hudi klimi in stalni nevarnosti nalezljivih bolezni dvignilo visoko nad prejšnje povprečje. Predvsem pa je ameriška uprava razumela z razumno politiko voditi prebivalstvo k samostojnemu vladanju. Od leta 1935 so imeli Filipinci v osebi Manuela Quezona ustavno izvoljenega poglavarja. Na posebno prošnjo novega predsednika Quezona je bil general Mac Arthur dodeljen filipinski vladi kot vojaški svetovalec. Previdno je pripravljaval obrambo otočja proti grozečemu japonskemu napadu. Ko pa je takoj po vojni napovedi sledil strahoviti japonski napad, ga ni mogel odbiti.

Pred Corregidor-jem in in Bataan-om so ameriški in filipinski vojniki skupaj branili otočje. 21 dni po prvem izkrcanju so stale japonske čete pred gorečimi manilskimi cestami. V toči japonskih bomb je zrelo stoletja trajajoče pionirsko delo. Ko so morali še prostali branilci zapustiti otok, je bil med njimi tudi prvi filipinski predsednik. Kljub japonskim ponudbam, predvsem obljubi

popolne neodvisnosti, je ostal uzean na strani Amerike, katere predsednik je navzlic težavnemu položaju objubil, da bo zvest dani besedi.

Nekdanji Mac Arthurjev adjutant, brižadni general Manuel Roxas, pa je prejel izrecno nalogo, da ostane v deželi. Kot dolgoletni upravni uradnik, deželni guverner in pozneje parlamentarni govornik, je bil izbran, da organizira notranji odpor do dne, ko mora priti osvoboditev. Mac Arthur je pravilno ocenil priljubljenost svojega varovanca. Ko so Japonci postavili svojo vlado in ji na papirju zagotovili svobodo, so napeli vse sile, da bi za to vlado pridobili tudi Roxasa. Da bi se rešil težavnega položaja, si je ta sam dal injekcije in se izgovarjal, da je hudo bolan. Končno so ga le prisilili, da je pričel izdelavati načrt nove ustave. To delo pa mu je omogočilo, da je izvršil vse predpriprave za bodočo osvoboditev in razpredel obširno mrežo agentov. Leta 1943. so ga Japonci zaprli, a posrečilo se mu je, da je z družino pobegnil iz ječe in se po mnogih pustolovščinah prebil do ameriških čet.

Ker je predsednik Quezon 1944 v izgnanstvu umrl, je bil po osvoboditvi soglasno izvoljen za novega predsednika Roxas. Rojaki mu zaupajo, ker je bil duša odpora in ker vidi v 54 letnem možu jamstvo, da bo nova doba filipinske zgodovine res srečna. Težko so bili prizadeti nekoč cvetoči otoki. 50 % živine je bilo uničeno. Za Varšavo je kotovo Manila najbolj razrušeno mesto na svetu in po straneh so še vedno telpe, ki ovirajo red in varnost.

USA so velikodušno izpolnile svoje objube. 4. julija 1946 je bila slovesno oklicana republika, dvig nove rdečo-belo-rdeče zastave z zlatimi zvezdami je pomenil konec častnega poglavarja ameriške kolonizacije in pričetek srečne bodočnosti najmlajše države. Dosedanji ameriški visoki komisar Paul Mc Nutt je postal prvi USA poslanik pri novi državi. Nadaljna pomoč pa je še vedno potrebna in ji je tudi zagotovljena. Posojilo v višini 620 milijonov dolarjev bo služilo namenu, da se odstranijo najtežje poškodbe zadnje vojske. Državna pogodba za dobo 20 let pa bo novi državi zagotovila prosto trgovino z USA in s tem gospodarsko bodočnost.

Ruski glas o Churchillu

Ruski pisatelj Viktorov je v članku moskovske "Pravde", ki ga je nato oddajal tudi moskovski radio, prvi v Moskvi omenil curiški Churchillov govor za Združene evropske države. Tako-le piše med drugim:

"Churchill svojih poslušalcev ni presenetil, ko jim je privlekel na dan svoj od moljev razjedeni in plesnjivi "panevropski načrt. In nam tako ljubeznjivo priklical v spomin Aristida Brianda, ki je zagovarjal prav to idejo, saj načrt za Združene evropske države ni nič drugega, kakor nadaljevanje proti-ruskega Locarnskega pakta.

Prvi korak k uresničenju družine evropskih narodov naj bi bilo tovarištvo med Nemčijo in Francijo. Tako danes govori Churchill, prav tako sta svoječasno govorila tudi Laval in Ribbentrop. Churchill predlaga, naj bi se pod novo zastavo ustanovil zahodni blok, ki bi v njem bila udeležena tudi Nemčija, ki pa bi bil v varstvu anglo-saških velesil. Churchill sicer govori o miru, zravcu pa si prizadeva, da bi dokazal, kako neizogibna je nova vojska."

Če pošteujemo, da je "Pravda", ki je prinesla ta članek, uradno glasilo in da je ta članek potem oddajal moskovski radio, nam bo jasno, da je Viktorov zapisal to, kar sovjetski uradni krogi mislijo.

SPOROČILO TRŽAŠKEGA ŠKOFA

Vatikanski radio je včeraj med drugim oznanil:

Tržaški škof Santin je Sveti Stolicy poslal daljše poročilo o verskem preganjanju v njegovi škofiji. Te dni je pribežalo v Trst 5 duhovnikov iz področja B, ki so samo z begom mogli uiti preganjalcem.

Preganjanje se je začelo dne 11. septembra, ko je nekaj oborožencev odvedlo p. Frančiška Bonafaćića. Čakali so ga zasedli. Ko je prišel mimo, so ga obstopili, mu veleli stopiti v pripravljeno avto, nakar so ga odpeljali neznano kam. - brez sledu. Ko je njegov brat šel vprašat, kje je, so še njega zaprli.

P. Bonafaćić ni nikdar sodeloval z Nemci, saj je šele pred kratkim prišel na svoje novo mesto iz krajev, kjer ni imel stika z Nemci. Izmed onih pet duhovnikov, ki so pred preganjalci pribežali v Trst, sta dva, ki sta bila znana po svojem nasprotstvu do Nemcev, eden pa je od Nemcev bil celo obsojen na smrt.

Končno škof Santin sporoča, da so prišle k njemu tiste ženske, ki so svojčas kamenjale njegov avtomobil na Opčinah, ko se je peljal, da bi podelil zakrament sv. birme 150 slovenskim otrokom. Ženske so prišle svojega škofa prosit odpuščanja, ker so ga takrat kamenjale. Povedale so, da jim je takrat bilo ukazano, naj mečejo kamenje na škofovo avto, čes, da je tako zdaj treba manifestirati za narodno stvar.

ZA SLOVANSKEGA AZISTENTA JEZUJITSKEGA REDA je bil na generalnem zborovanju Družbe Jezusove v Rimu znova izvoljen dosedanji azistent naš slovenski rojak p. Anton Prešeren. Svojemu velikemu rojaku in dobrotniku slovenskih beguncev izrekamo ob tem velikem priznanju svoja iskrena voščila in častitke. Bog blagoslovi njegovo delo.

"REAKCIJONARNI NAČRTI Z BEGUNCI." Dunajska "Osterreichische Zeitung", ki jo izdaja sovjetska armada prinaša članek: "Reakcionarni načrti, da bi se begunci naselili v Avstriji". Avstrijo je inozemska reakcija izbrala za strateško središče južno-vzhodne Evrope.

ADOLF HITLER ARETIRAN. UP poroča z Bavarskega: Pred dvema tednoma je bil v Hoffu prijeto mož, ki se zdi umobolna, ter se izdaja za Adolfa Hitlerja. V resnici se piše Mihael Noak, ter je osumljen, da je ubil ameriškega častnika. Noak nosi pristne Hitlerjeve brčice, ter pravi, da je 2000 let star.

DOBRE SLUŽBE ZA KMEČKA DEKLETA. V nekem kraju na slovenskem Koroškem prosijo krščanske gospodinje za več slovenskih deklet, ki bi bile vajene vsakega kmečkega dela. Hiše so poštene; hrana dobra in dekleta bi bila kot družinske članice. Kraj je v bližini Celovca. Te službe zelo priporočamo. Zglasiti se v upravi "Domačih glasov" v Lienzu. Lahko tudi pismeno.

OBSOJENCE V NJURNBERŠKEM PROCESU, ki bi bili na smrt obsojeni, bodo obesili neznanokje. Tisti pa, ki bodo obsojeni na ječo, bodo kazni prestajali v Berlinu.

NAPADI NA ODDAJNO POSTAJO v Palermu na Siciliji se nadaljujejo. v 24 urah - dne 21. in 22. sept. - so oboroženci dvakrat napadli to postajo. Vsakikrat je bil za posest postaje velik in krvav boj. - Neznanci so tudi prekiniteli telefonske in kabelske zveze med Rimom in Sicilijo.